

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ   ต้นทุนต่อหน่วยการให้บริการของสถานีนอนามัย ในอำเภอพาน้อย
จังหวัดน่าน

ชื่อผู้เขียน   นายเด่นพงษ์ วงศ์วิจิตร

สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมศักดิ์ ธรรมธิวัฒน์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงศ์เทพ วิวรรณะเดช	กรรมการ
อาจารย์พัศดรวิภา	สุวรรณพรหม กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนต่อหน่วยการให้บริการของสถานีนอนามัยในอำเภอพาน้อย จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ 2542 โดยทำการศึกษาย้อนหลังในทัศนะของผู้ให้บริการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบบันทึก ต้นทุนค่าแรง ต้นทุนค่าวัสดุ ต้นทุนค่าลงทุน แบ่งกิจกรรมในสถานีนอนามัยออกเป็น 4 กลุ่มงานคือ 1) กลุ่มงานในสำนักงาน ได้แก่ งานบริหารงานทั่วไป งานรายงานทุกประเภท งานรักษาพยาบาล งานอนามัยแม่และเด็ก งานวางแผนครอบครัว งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค 2) กลุ่มงานสุขศึกษา ได้แก่ งานสุขศึกษา 3) กลุ่มงานในโรงเรียน ได้แก่ งานอนามัยโรงเรียน 4) กลุ่มงานในชุมชนและงานที่สอดคล้องกับพื้นที่ ได้แก่ งานส่งเสริมและสนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน งานสุขภาพิบาลและควบคุมโรค งานทันตกรรม และงานแพทย์แผนไทย ข้อมูลต้นทุนรวบรวมจากฐานข้อมูลของสถานีนอนามัย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนโดยตรงรวมของสถานีนอนามัยทั้ง 6 แห่ง มีค่าอยู่ระหว่าง 850,459.6 บาท ถึง 1,765,583.6 บาท โดยมีอัตราส่วนระหว่าง ต้นทุนค่าแรง: ต้นทุนค่าวัสดุ: ต้นทุนค่าลงทุน เฉลี่ยเท่ากับ 2.1:1.7:1.0 ซึ่งต้นทุนค่าแรงมีอิทธิพลต่อต้นทุนโดยตรงรวมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ต้นทุนค่าวัสดุ และต้นทุนค่าลงทุน ตามลำดับ

ต้นทุนรวมทั้งหมดของสถานีนอนามัยทั้ง 6 แห่ง มีค่าอยู่ระหว่าง 997,662.5 บาท ถึง 2,133,292.1 บาท ต้นทุนต่อหน่วยบริการแยกรายกิจกรรมพบว่า งานรักษาพยาบาล มีค่าอยู่ระหว่าง 36.2 ถึง 100.2 บาทต่อครั้ง เฉลี่ยครั้งละ 54.1 บาท งานอนามัยแม่และเด็ก มีค่าอยู่ระหว่าง 119.6 ถึง 576.5 บาทต่อครั้ง เฉลี่ยครั้งละ 261.4 บาท งานวางแผนครอบครัว มีค่าอยู่ระหว่าง 95.9 ถึง 724.0 บาทต่อครั้ง เฉลี่ยครั้งละ 204.8 บาท งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน มีค่าอยู่ระหว่าง 195.2 ถึง 591.6 บาทต่อครั้ง เฉลี่ยครั้งละ 298.4 บาท งานอนามัยโรงเรียน มีค่าอยู่ระหว่าง 44.7 ถึง 148.4 บาทต่อครั้ง เฉลี่ยครั้งละ 67.1 บาท งานสาธารณสุขมูลฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง 20,661.0 ถึง 30,666.1 บาทต่อหมู่บ้าน เฉลี่ยหมู่บ้านละ 27,757.2 บาท งานทันตกรรมซึ่งมีบริการเฉพาะสถานีนอนามัยตำบลสถาน มีค่าเท่ากับ 437.8 บาทต่อครั้ง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ต้นทุนค่าแรงมีอิทธิพลมากที่สุดต่อต้นทุนรวมทั้งหมดของสถานีนอนามัย และต้นทุนส่วนใหญ่ของสถานีนอนามัยอยู่ในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมการป้องกันและควบคุมโรค ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และพบว่าต้นทุนต่อหน่วยการให้บริการจะขึ้นอยู่กับจำนวนเจ้าหน้าที่ในแต่ละสถานีนอนามัย อัตราเงินเดือน และจำนวนประชากรในเขตรับผิดชอบของแต่ละสถานีนอนามัย ผลการศึกษาต้นทุนต่อหน่วยการให้บริการสามารถนำไปใช้ประกอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณแก่สถานบริการเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรได้คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาค้นคว้านี้คือ กระทรวงสาธารณสุขควรพิจารณาเหตุผลทางด้านประชากร และด้านภูมิศาสตร์ในการจัดบริการของสถานีนอนามัยมากกว่าการใช้เหตุผลทางด้านเขตการปกครอง นอกจากนี้แล้วในการศึกษาด้านต้นทุนต่อหน่วยการให้บริการของสถานีนอนามัยควรมีการพัฒนารูปแบบในการศึกษาให้มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อสามารถนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับการศึกษาอื่นที่ศึกษาในเรื่องเดียวกันได้

Independent Study Title Unit Cost of Patient Services at Subdistrict Health Centres
Na Noi District Nan Province

Author Mr. Denpong Wongwichit

Master of Public Health

Independent Study Examining Committee:

Asst. Prof. Somsak	Thamthitiwat	Chairperson
Asst. Prof. Phongtape	Wiwatanadate	Member
Lect. Puckwipa	Suwannaprom	Member

Abstract

The purpose of this study was to determine the unit cost of patient services at subdistrict health centres Na Noi district, Nan province, for the 1999 fiscal year. A retrospective study, from the provider's viewpoint, was performed by using the data recorded forms for labour cost, material cost and capital cost. Activities of subdistrict health centres were classified to four categories as follows: 1) activities in office, i.e., general management, reporting, treatment service, maternal and child health, family planning and expanded program on immunization, 2) health education, 3) school health, and 4) activities in community, i.e., primary health care, sanitation and disease control, dental health and traditional medicine service. The data were collected from database of subdistrict health centres, district health office, and provincial health office. Descriptive statistics was used to analyse the data.

The results showed that the total direct cost of patient services at six subdistrict health centres ranged from 850,459.6 baht to 1,765,583.6 baht. The proportion of labour cost: material cost:capital cost was 2.1:1.7:1.0. The total direct cost was mainly determined by labour cost, followed by material cost and capital cost respectively.

The full cost ranged from 997,662.5 to 2,133,292.1 baht. The unit cost of treatment, maternal and child health, family planning, expanded program on immunization, school health, primary health care and dental health ranged from 36.2 to 100.2 baht, 119.6 to 576.5 baht, 95.5 to 724.0 baht, 195.2 to 591.6 baht, 44.7 to 148.4 baht and 20,661.0 to 30,666.1 baht respectively.

The average unit cost of treatment, maternal and child health, family planning, expanded program on immunization, school health, primary health care and dental health (only at satan health centre) were 54.1 baht, 261.4 baht, 204.8 baht, 298.4 baht, 67.1 baht, 27,757.2 baht and 437.8 baht respectively.

In conclusion, the full cost was mainly affected by the labour cost. Cost of health promotion and disease prevention and control activities constituted the major part of the full cost which was in line with the nation public health policy. Unit cost by activities depended on number of personnel in subdistrict health centres, salary rate and a number of population in the area. The results of this study may used as a basis for efficient budget allocation to health centres.

It is recommended that the Ministry of Public Health should consider the reasons for providing health services at health centres in terms of population and geography more than those of administration area. In addition, there should be a standard costing methodology for health centres so that the results can be compared.